

TÄHELENNU ALGUS

Enne kui John F. Kennedy oma teekonnal Valgesse Majja avaliku elu tegelaseks tõusis, käis sama teed tema isa Joseph Kennedy – kuid ei jõudnud nii kaugele kui ta poeg. 1920. aastateks oli äriedu Joseph Kennedyst teinud ühe rikkaima mehe kogu maal. Järgmisel aastakümnel läks ta poliitikasse, toetas Franklin D. Roosevelti presidendikandidatuuri, töötas uue kursi ajal USA mereasjade komisjoni juhi ning väärtpaberi- ja börsikomisjoni esimehena ning määrati seejärel Ameerika Ühendriikide suursaadikuks Ühendkuningriiki. Joseph Kennedy silmis tähendas see mainekas diplomaadiportfell ei midagi vähemat kui suurt sammu teekonnal Valgesse Majja.²

1917. aastal sündinud John Kennedy jõudis esimest korda üldsuse teadvusse seoses oma isa tõusuga avalikkuse huvisfääri. Joe Kennedyl oli kogemus Hollywoodi filmiproduktendina, mis võimaldas tal selgelt mõista avalike suhete tähtsust ligitõmbava kuvandi loomisel. Pilt, mida ta enese kohta esitada tahtis, näitas

teda tööd rügava eduka ärimehena, kes jumaldas oma rabavalt suurt perekonda. Niisiis tegi ta koostööd mitme ajakirjanikuga, kes kirjutasid temast just sellist muljet loovaid lugusid. Ta maksis New York Timesi kaastöötajale Arthur Krockile 25 000 dollarit, et tema nimi ajalehtedes püsiks – John Kennedy teadis sellest kokkuleppes – ja üritas võita teistegi ajakirjanike, näiteks Drew Pearsoni soosivat suhtumist. Joe Kennedy püüdis isegi uudiste sisu endale sobivas suunas kujundada, nagu ka tema poeg hiljem Valges Majas tegi, ja tõmbas kulisside taga nööre, et ajakiri Fortune algselt teda kritiseerinud artikli ümber muudaks, nii et lõpuks 1937. aasta septembris ilmudes oli see soosiva tooniga.³

Noor JFK sattus avalikkuse silme alla esimest korda just selles perekondlikus kontekstis – ärimagnaadi ja tõusva poliitikatahe Joseph Kennedy teise poja ning tema suure ja põneva perekonna liikmena. JFK kui perekonnaelu sümboli mõju jäi kogu eluks ta kuvandi tähtsaks osaks, eriti pärast 1953. aastal Jacqueline Bouvier'ga abiellumist. Isaks saamine ning vendade Robert F. Kennedy ja Edward M. Kennedy kasvav kuulsus võimendasid muljet temast kui perekonnaelu sümbolist veelgi.

1930. aastatel sattus John Kennedy nimi või pilt vahetevahel lehtedesse seoses ta isa tegevuse kajastamisega, kuid 1940. aasta suvel jättis ta avalikkusele sügava mulje teosega „Miks Inglismaa magas”. Raamat selgitas 1930. aastate Briti välispoliitika vajakajäämisi ja luhtumisi. Nii pani ta alguse oma tärkava kuvandi teisele elemendile – tegevusele haritlasena. See oli oluline, kuna, nagu kirjutab Garry Wills, „Kennedy legend tugineb suures osas tema hilisemale arengule õpetlase, ajaloolase ja kirjanikuna”. „Miks Inglismaa magas” oli tähtis ka seepärast, et just selles teoses pani Kennedy aluse narratiivile, mida arendas kogu oma karjääri jooksul. See narratiiv väitis, et tarvis on kangelaslikku juhti, eriti just rahvusvaheliste probleemide lahendamiseks, ning

selle raames sai Kennedy presidendina end näidata kui just sellist erakordset liidrit, keda USA 1960. aastate alguses vajas.⁴

„Miks Inglismaa magas” oli Kennedy Harvardi ülikoolis kirjutatud bakalaureusetöö edasiarendus. Kui ta isa Briti õukonna juurde suursaadikuks määrati, kasutas JFK sageli võimalust Inglismaal aega veeta. Selle tulemusena tekkinud sügav huvi Briti ühiskonna ja poliitika vastu aitas tal Harvardis Briti välispoliitika ja konkreetsemalt natsi-Saksamaaga lepituspoliitika ajamise taga peitunud põhjuste kohta dissertatsiooni kirjutades teemaga süvitsi suhestuda. 1940. aasta alguses tegi Kennedy, kes seni oli olnud paljulubav, kuid laisavõitu õpilane, meeleheitliku jõupingutuse ning assistendi ja mitme stenografi toel õnnestus tal valmis kirjutada ja sama aasta märtsis sisse anda dissertatsioon pealkirjaga „Rahusobing Münchenis”. Harvardis avaldas see ta teaduskonnale piisavat muljet, et lasta tal juunis *cum laude* lõpetada, kuigi just kõik hinnangud polnud kiitvad. Professor Carl J. Friedrich nurises: „Põhieeldusi pole analüüsitud. Liiga pikk ja sõnarohke, palju kordusi. Bibliograafia väga ulatuslik, aga ebaühtlane. .. Palju trükivigu. Inglise keele sõnavalik puudulik.”⁵

Seda head, kuigi mitte just väljapaistvat dissertatsiooni pidas Joe Kennedy materjaliks, mida mõningate sõprade abiga kasutada oma pojale andeka noore kirjaniku kuulsuse loomiseks. Et dissertatsiooni saaks raamatu kujul välja anda, veenis ta Arthur Krocki teksti viimistlema, otsis agendi, kes sellele kirjastaja leiaks (pidama jääd Wilfred Funki juurde) ja mõtles välja ka pealkirja – „Miks Inglismaa magas” –, mis oli inspireeritud Winston Churchilli teosest „Kui Inglismaa magas” („While England Slept”). Juuli lõpus nägi JFK esimene teos ilmavalgust.⁶

Raamatu mõju oli märkimisväärne. Sellele aitas kaasa Joe Kennedy sõprade ringi kuuluva Henry Luce'i kirjutatud kiitev ja pilkupüüdev sissejuhatus. Meediamagnaat teatas JFK lugejatele, et

raamat on märkimisväärne selle poolest, et autor on nii noor. Ma ei suuda oma ülikoolikaaslaste põlvkonna hulgast meenutada ühtki inimest, kes oleks viimasel kursusel suutnud kirjutada niivõrd täiskasvanud teose sellisel elutähtsal teemal. Mõne viimase kuu jooksul on noorema põlvkonna „suhtumise” osas teatavaid murenoote kuulda olnud. Kui aga John Kennedy on selle põlvkonna tüüpiline esindaja – ja ma usun, et on –, siis annaksid paljud meist meie vabariigi ohjad rõõmuga otsekohe tema sugupõlve kätte.⁷

Raamat pälvis tähelepanu ka tänu teema aktuaalsusele. See avaldati kohe pärast Prantsusmaa langemist, mis Ameerika Ühendriigid sisuliselt natsiohuga vahetult silmitsi jättis. Ameeriklased kaalusid juba, kuidas Ühendriigid peaksid rängale rahvusvahelisele olukorrale reageerima. Kuna raamatus „Miks Inglismaa magas” väideti, et USA peaks Briti lepituspoliitika läbikukkumisest õppust võtma, käsitles see vägagi päevakajalisi küsimusi.

John ja Joe Kennedy pingutasid raamatule tutvustustööd tehes kõvasti. JFK sõber Charles Spalding meenutab, et kui ta Kennedyt nende Cape Codi kodus külastas,

oli Jack alumisel korrusel koos tohutu virna raamatutega. .. Ruumis valitses imetore korralagedus, kõikjal oli ajalehti, kirju peaministritelt ja kongresmenidelt ning teistelt tuntud inimestelt, mõni vedeles märgade ujumisriiete all, mõni voodi taga. .. Ta hoolitses selle eest, et raamatud jagataks laiali, ja lausa kandis neid ise. .. Siin avaldus huvitav pragmatism: ta ei piirdunud sellega, et kirjutab raamatu ja kaob seejärel lihtsalt silmapiirilt. Ta tahtis hoolitseda ka selle eest, et raamat leiaks ostjaid. Samas ta naeris oma edu üle. .. Ta

tegi, mida oskas, et raamatut reklaamida. Ja tegi seda hästi.... Andis intervjuusid, esines raadiosaadetes, vastas kirjadele, jagas raamatusse autogramme, saatis neid välja, käis kontrollimas raamatukauplusi.⁸

Joe Kennedy toetas tarmukalt oma poja jõupingutusi. Ta lasi välja saata 250 „Miks Inglismaa magas” tutvustuseksemplari – kaks korda rohkem, kui kirjastajad tavaliselt eraldavad. Väidetakse ka, et suursaadik ostis saladuskatte all üle 30 000 eksemplari ja hoidis neid oma Hyannis Porti kodus.⁹

Nende palavikuliste jõupingutuste tulemuseks oli märkimisväärne kirjandusedu. 1940. aasta augustis avaldati teosest juba neljas trükk. Book-of-the-Month Club* valis selle oma kuu raamatuks. Septembriks jõudis see enimmüüdud raamatute edetabelitesse. Järgmiseks kevadeks ulatusid müüginumbrid USAs ja Suurbritannias 80 000 eksemplarini.¹⁰

Lisaks olid ka arvustused kiitvad. New York Herald Tribune tõstis esile teose „hämmastavat järeldust .. [mis on] nii noore mehe kohta haruldaselt tubli saavutus”. New York Times leidis, et tegu on „niivõrd üksikasjaliku teadustööga, niivõrd küpse arusaamise ja õiglase mõtlemisega ning niivõrd läbinägelike ja õigeaegsete järeldustega, et teos kuulub meie aja väljapaistvate käsiraamatute hulka. Käesolev arvustaja ei ole näinud ühtki teist sõjaeelse Suurbritannia käsitlust, mis heidaks teemale rohkem valgust ja tekitaks vähem vastakaid arvamusi kui härra Kennedy teos”.¹¹

Ajakirjanduse kiituselaviin ja korralik müük tähendasid, et John Kennedy sai mitu aastat enne poliitikasse astumist mõninal määral kuulsaks. 1940. aasta augustis peeti teda nii huvipak-

* Ameerika Ühendriikide postimüügiraamatuklubi – tlk.

kuvaks isikuks, et Boston Herald avaldas temaga usutluse. Ka raadiokanalid soovisid teda intervjuerida ning Current History toimetaja keelitas teda 1940. aasta suvel valitsenud rahvusvahelise olukorra kohta artiklit kirjutama. Kui ta sõitis septembris Californiasse mõningaid Stanfordi ülikooli kursuseid kuulama ja tervist kosutama, koheldi teda kui „minikuulsust”, nagu üks temaga kohtamas käinud üliõpilane meenutas. Teised üliõpilased palusid ta raamatusse autogramme.¹²

Niisiis tõi „Miks Inglismaa magas” JFK-le andeka kirjaniiku kuulsuse. 16 aastat hiljem kinnitas seda „Kodanikujulguse” ilmumine. Kui Jackie Kennedy kasutas esimese leedi staatust, et kindlustada oma abikaasa valitsuse toetus kultuurile, tugevdas see Kennedy kui kõrgelt haritud mehe imagot veelgi. Sellest sai ta areneva kuvandi tähtis element.

Lisaks sellele, et „Miks Inglismaa magas” näitas Kennedyt Ameerika üldsusele kirjandustegelaseks, tõi see käibelega hiljem kõnedes, poliitilistes kampaaniates ja trükistes edasi arendatud narratiivi, mis väitis, et rasketel aegadel on tarvis tugevat ja ettenägelikku juhti. Teoses „Miks Inglismaa magas” tõstis Kennedy esile demokraatlike ja totalitaarsete riikide erinevat lähenemist oma rahva kaitsmisele. Noor autor väitis, et Ühendkuningriigi sugune demokraatlik riik oli natsi-Saksamaa diktatuuriga võrreldes halvemas seisus, sest demokraatlikus ühiskonnas valitseb riigi relvastumisele vastuseis, mida Hitleri Saksamaa aga lihtsalt eirata võis. „[Briti] rahvas ei oleks pikka aega mingit suurt relvastumisprogrammi lubanud,” kirjutas Kennedy.

Kuigi Churchill osutas tarmukalt ees olevatele ohtudele, olid inimesed palju varmamad usaldama tugeva rahupoliitika pooldajaid. Sellise hoiaku tulemusena jääb demokraatlik riik alati diktaatorlikust maha. Diktatuuri raames on võimalik

jõulist relvastumisprogrammi arendada vaatamata sellele, et rahvale on mõte sõjast sügavalt vastumeelne. Jäiga kontrolli all olev riiklik meedia võib siis igal ajal sõjamentaliteeti edendada. Ja vastupidi, demokraatlikus süsteemis piisab juba „sõjardiks” olemise süüdistusest, et iga kiiret relvile asumist soosiv poliitik demoraliseerida. Nii ongi vähe neid, kes relvastumist pooldavad.

JFK väitis, et pikas perspektiivis on demokraatia parem, jätkusuutlikum süsteem, sest see põhineb „lugupidamisel inimese kui mõtleva olendi vastu”. Lühemas plaanis aga jääb demokraatia võimelt oma sõjalist jõudu tõsta totalitaristlikule riigile alla.¹³

Edasi mõtiskles Kennedy õppetundide üle, mida USA jaoks annab brittide natsi-Saksamaa suhtes rakendatud lepituspoliitika luhtumine:

Meie relvastusest peab alati piisama me lubaduste täitmiseks. Müncheni õppetund pidanuks meile selle selgeks tegema; peame aru saama, et igasugune bluff nähakse läbi. Me ei saa kedagi oma maailmajaost eemale hoida, kui meie relvastus *ja relvil olevad inimesed* ei ole valmis käske jõustama kuni sõjani välja. Kahtlus peab me mõtetest kaugemale jääma ja otsus peab olema automaatne – kui me jääme vaidlema, kõhklema, kahtlema, on juba liiga hilja.

Ja kui otsus jääb brittide langetada, peame olema valmis andma oma panuse militaristliku diktatuuri tõusu välistava maailmakorra loomisesse. Me lahkusime 1920. aastal Euroopast ja keeldusime astumast samme, mis oleksid aidanud püsida demokraatial, mille päästmises olime osalenud. Uskusime, et Euroopas toimuv ei saa meid mõjutada. Nüüd hakkame mõistma, et see mõjutab meid siiski ...

Tõdemusest, et mõne viimase nädala sündmused on demokraatiat virgutanud, ei piisa. Igaüks ärkab üles, kui nende maja on leekides. Tegelikult vajame relvastatud valvurit, kes ärkab niipea, kui kahjutuli valla pääseb või, mis veelgi parem, ei lase tulel üldse süttida.

Me peame Inglismaal toimuvast õppust võtma ja oma demokraatia korda seadma.¹⁴

Teost „Miks Inglismaa magas” võib tõlgendada Kennedy Londonis suursaadiku ametit pidanud isa väljendatud lühinägelike, lepituspoliitikat pooldavate vaadete kaitsekõnena, kuivõrd väidet, et Suurbritanniat takistas Hitlerile jõulist vastust andmast just rohujuure tasandilt lähtunud surve, võib näha katsena lepituspoliitikat läbi viinud riigijuhte, näiteks Neville Chamberlaini, süüst puhtaks pesta. Kuid tegelikult eemaldus Kennedy kiiduväärselt oma isa isolatsioonistlikest tõekspidamistest ja lähtus USA välispoliitikale mõeldes rahvusvahelisemast nägemusest. JFK oli veendunud, et Ameerika Ühendriikide valitsusel oli tarvis mõista nii natsiohu tõsidust kui ka demokraatlike riikide ees seisvaid takistusi selle vältimisel. Konkreetsemalt öeldes pidi Washington kaitsekulutusi suurendama ja olema valmis Hitleri vaos hoidmiseks sõtta minema.

Kennedy nõudis teoses „Miks Inglismaa magas” USA-le vaprat, elutarka, visa, otsustavat – ühesõnaga kangelaslikku – juhti. Ta jäi sellele Teise maailmasõja algupäevil juurdunud veendumusele kindlaks ka külma sõja kontekstis, kui ta poliitiline karjäär 1946. aastal alguse sai. Nagu USA vajas kindlakäelist juhti, et Hitlerist jagu saada, vajas riik pärast Teist maailmasõda juhte, kes panustaksid riigikaitsele ja kommunismiohtu kindlakäelselt ohjes hoiaksid. See väide jäi Kennedy kõnedes ja kirjutistes tähtsaks kohale kogu ta 1960. aasta presidendikampaania jooksul

ja ka riigijuhina. Nii pani Kennedy raamatus „Miks Inglismaa magas” aluse tugeva ja kangelasliku juhi narratiivile ning niisuguseks juhiks ta kakskümmend aastat hiljem Berliini kriisi, Kuuba raketikriisi ja teiste 1960. aastate alguse külma sõja intsidentide ajal riiki tüürides ka sai.¹⁵

Kolm aastat pärast esimese raamatu avaldamist lisas Kennedy oma andeka kirjaniku kuulsusele sõjakangelase elemendi. Pärast põgusat teenistust mereluues õppis JFK Northwestern University filiaali juures tegutsenud mitšmanite koolis. Kooli lõpetamisele eelnenud päeval kirjeldas Chicago Herald-Americanis ilmunud artikkel teda kui „kirjanikku, õpetlast ja sõjameest”. Seejärel pani ta end kirja, et asuda teenima torpeedokaatritele (PT-le ehk Patrol Torpedole). Kennedyga sarnase taustaga meeste hulgas, kellele oli jahtlaevadega palju kogemusi, olid need väikesed ja kiired alused populaarsed. Pärast Rhode Islandi osariigis läbitud PT väljaõpet ei määratud teda ta enese meelehärmiks mitte aktiivteenistusse, vaid PT instruktoriks. Vanaisa John F. Fitzgeraldi ehk „Honey Fitz” abiga õnnestus JFK-l saavutada kohtumine Massachusettsi senaatori David I. Walshiga, kes oli senati sõjalaevastiku komisjoni esimees. Sellest piisas. 1943. aasta jaanuaris anti Kennedyle käsk toimetada neli PT alust Floridasse Jacksonville’i; sama aasta märtsiks oli ta teel Vaikse ookeani poole. Kaptenitest oli puudus ning varsti määrati Kennedy PT-109 juhiks.¹⁶

Kennedy teenistus PT-109 komandörina lisas ta arenevale kuvandile ülitähtsa elemendi – sõjakangelase kuulsuse. Raamatus „Miks Inglismaa magas” oli ta rõhutanud vajadust vapra juhi järele. Meedia ülistus Kennedy kangelastegudele sõjas viis enesestmõistetava järelduseni, et ta ise ongi vapra juhi kehastus. Enamgi veel, sõjakangelase staatus lisas tema juba varem kristalliseerunud andeka kirjaniku mainele mõjusa kahesuse osise – Kennedy kehastas nii mõistust kui ka vaprust, ta oli nii tegudemees kui

mõtteinimene. Lisaks mängis ta teenistus PT-109 pardal tähtsat rolli ta edasise elu poliitilistes kampaaniates – kangelaslikku tegevustest sõjas sai kasutada valijate hulgas maine tugevdamiseks.

Leitnant Kennedy tõstsid sõjakangelase seisusesse Vaikse ookeani lõunaosas 1943. aasta augustis aset leidnud sündmused. Kottpimedal ööl vastu 2. augustit seisis PT-109 ootel Saalomoni saarestikus Blacketti väinas. Käimasoleva operatsiooni raames pidid 15 PTd ründama Jaapani laevastiku Tokyo ekspressi nime all tuntud varustuskonvold, mis lõuna pool asuvatel saartel Ameerika jõududele avaldatavat vastupanu toetasid. Jaapani hävitajate lähenedes tulistasid PTd välja 30 torpeedot, kuid need ei tekitanud vastasele kahju. Torpeedod välja lasknud PTd said käsu tegevuspaigalt lahkuda. Need aga, millel veel torpeedosid järel oli, sealhulgas PT-109, jäid Blacketti väina ootama, et Tokyo ekspressi tagasiteel uuesti rünnata.¹⁷

Kell 2.30 öösel ilmus PT-109st mõnesaja meetri kaugusel nähtavale Jaapani hävitaja Amagiri. Kuna nähtavus oli vilets, tundus Kennedy meeskonnale algul, et tegu on vaid ühe teise PTga. Lõpuks, kui mõisteti, et see on Jaapani alus, üritas Kennedy oma laeva tüürpoordi keerata, et torpeedod teele paisata. Kuid juba oli hilja: Amagiri rammis PT-109t ja löikas selle pooleks. Kaks meeskonnaliiget said surma ja ülejäänud paisati merre. Sellest hetkest peale võitlesid Kennedy ja ta meeskond meeleheitlikult elu eest.¹⁸

Ükskõik mida arvatakse sellest, kuidas Kennedy PT-109t tolle rammimiseni juhtis, saab sestpeale ta käitumist pidada ainult vapraks, isetuks ja innustavaks. Kui pardal mässelnud tuli vaibus, käskis ta meestel laeva juurde naasta. Seejärel ujus ta tagasi kahe endiselt vees rabeleva meeskonnaliikme juurde. Ta vedas üht päästevesti nööri pidi järel, teist ränka teed laevani jätkama keelitates. Kui PT-109 kummuli läks, vedas Kennedy, kes

oli olnud Harvardi ujumismeeskonna liige, vigastatud meeskonnaliiget hambusse võetud nööri otsas tervelt kolm ja pool miili ujudes enda järel. Hoolimata kurnatusest ujus ta seejärel tagasi, et mõnele mööduvale PT-le märku anda. Ühtki sellist silmapiirile aga ei ilmunud; laiule tagasi ujudes jäi Kennedy tugevate hoovuste küüsi, mis oleks ta peaaegu uputanud. 4. augustil viis ta oma meeskonna toidu ja magevee otsingutel Olasana saarele ja vedas jällegi vigastatud meeskonnaliiget päästevesti rihma pidi järel. Järgmisel päeval käskis ta ühel teisel meeskonnaliikmel endaga koos järgmisele saarele Narule ujuda. Seal märkasid nad kaht saareelanikku, kes neid nähes põgenesid. Olasanale naastes sai Kennedy teada, et need kaks kohalikku olid meeskonnaga ühendusse astunud. Ta saatis nende abiga kohalikule liitlasvägede rannavalvele kookospähkli koorele kraabitud teate. 8. augustiks oli Kennedy meeskond päästetud. Tal oli õnnestunud oma mehed kindlasse kohta toimetada.¹⁹

Ajaloolane Arthur M. Schlesinger Jr. ei liialdanud, kui ta hiljem selle vahejuhtumi kohta kirjutas, et Kennedy „juhtimisoskus, leidlikkus ja hea tuju kuni päästjate saabumiseni .. [tegi] sellest .. ehtsa sõjakangelasteo”. Noort leitnanti autasustati asjakohaselt sõjalaevastiku ja merejalaväe medaliga (kuigi Joe Kennedy üritas kulisside taga saavutada oma pojale mainekama autasu – Kongressi aumedali määramist). JFK vaprus muudab eriti muljetavaldavaks ta nõrk tervis – ta oli eluaeg põdur olnud ja eriti tegi talle vaeva haige selg. Vaprus oli loomumadus, mida Kennedy kõige enam imetles, ja PT-109 uputamisele järgnenud olukorras ilmutas ta seda ise märkimisväärsel määral.²⁰

Hulk erinevaid uurijaid on Kennedy kangelaslikkuse kahtluse alla seadnud. Isegi 1943. aastal oli neid, kes skeptiliselt kulmu kergitasid, kuna ühelgi Jaapani hävitajal polnud varem õnnestunud ainsatki PT paati rammida, ja seda ei juhtunud enam kor-

dagi ka ülejäänud sõja käigus. Väidetavalt ütles kindral Douglas MacArthur, et Kennedyle medali andmise asemel tulnuks ta PT-109 sellise juhtimise eest sõjakohtu alla anda. Kuid nagu ajaloolane Robert Dallek veenvalt väidab, oli PT-109 rammimine pigem „iseäralik juhus” kui JFK ränk viga. Kennedyt kritiseeriti, kuna kolme mootori asemel töötas laeval vaid üks ja seega oli sel raske hävitaja lähenedes kõrvale põigata, kuid see otsus oli põhjendatud, kuna vähendas vahutava vee hulka ja järelikult ka tõenäosust, et Jaapani lennukid laeva märkavad ja ründavad. Lisaks oli PT-109 üks üheteistkümnest operatsioonis osalenud ilma radarita laevast. (Kõik neli radariga varustatud alust lahkusid pärast torpeedode väljatulistamist lahinguväljalt.) Nii oli PT-109-l haruldaselt raske lähenevat sõjalaeva märgata. Kindlasti on Kennedy kuvandis elemente, mis ta teenetega liialdavad. Kuid antud juhul ilmus ajakirjanduses ta Vaikse ookeani vägitegude kohta vähe liialdusi ja seega ei moonutanud ta vaprast juhtimisest loodud pilt tõtt vähemalgi määral.²¹

Ajakirjandus ilmutas toimunu vastu otsekohe huvi. Kaks sõjakorrespondenti, UP-s töötanud Frank Hewlett ja AP ajakirjanik Leif Erickson kuulusid PT-109-lt pääsenuid Olasana saarelt koju toimetanud päästemissiooni liikmete hulka. Nad ei küsitlenud aega viitmata mitte üksnes Kennedyt, vaid ka meeskonda, kes oma kaptenit ülevoolavalt kiitsid. Hewlett ja Erickson kirjutasid oma artiklid kiiresti valmis. Ericksoni AP artikkel avaldati New York Timesi esiküljel pealkirjaga „Kennedy poeg käitus kangelasena, kui hävitaja Vaiksel ookeanil tema kaatrit rammis”. „Kennedy poja PT põhja lastud; päästab 10 elu”. Artikkel selgitas: „Endine suursaadik ja proua Kennedy karjatasid rõõmust, kui poja tegudest kuulsid.” „See on imeline,” ütles pr Kennedy, kui talle teatati, et poeg on väljaspool ohtu.” Hewletti ja Ericksoni aruanded JFK vaprustest sattusid ka teistesse lehtedesse, sealhul-

gas Boston Heraldisse ja Boston Globe'i, mis teatas: „Kennedy poeg päästis Vaiksel ookeanil kümne mehe elu. Kennedy poeg sooritas Vaiksel ookeanil kangelasteo.”²²

Ajakirja Life kaastöötaja John Hersey kajastas JFK kangelaslikkust mõjukas artiklis pealkirjaga „Ellu jääda” („Survival”), mis algselt ilmus New Yorkeris. Kennedy, kes oli Herseyga sina peal, rääkis talle oma kogemustest Saalomoni saarestikus. Hersey kui andekas ja ettevõtlik sulesepp sedastas, et JFK tegevusest PT-109 meeskonna päästmisel saaks hea ajakirjaartikli. „Kennedy loo juures avaldas mulle muljet vees veedetud öö,” meenutas Hersey, „tema jutustus hoovuses hulpimisest .. Just see teema on mind inimese ellujäämispüüete juures alati paelunud.” Niisiis päris ta Kennedylt, kas võib juhtumist Life'i jaoks loo kirjutada. Pidanud isaga aru, andis too nõusoleku. Taustauuringu raames kõneles Hersey JFK enese ja teiste PT-109 meeskonnaliikmetega. Life aga otsustas loo tagasi lükata ja selle avaldas hoopis New Yorker. Hersey lugu Kennedy kangelasteost ilmus selles mainekas väljaandes 1944. aasta juunis.²³

Artiklis kasvatas Hersey Kennedy sõjaaja vapruste legendi sellega, et ei andnud järele kiusatusetele kasutada emotsionaalselt ülepaistatud keelt, vaid jutustas PT-109 loo selgelt ja otsekoheselt. Tal ei paistnud olevat soovi Kennedy tegu tendentslikult üle paistada. Ning just see lähenemine lisas Kennedy kangelaslikkuse kuvandile tõepära.²⁴

Hersey jutustus Jaapani hävitaja rünnakust tõi välja olukorra keerukuse, vajaduse kiirelt mõelda ja reageerida: Kennedy „märkas ähmast kogu ja keeras tüüri, et laeva rünnakuks pöörata, kuid 109 reageeris aeglaselt... Kennedy käänas [seejärel] tüüri vasakule, kuid laev keeldus endiselt kuuletumast.” Rõhutati rünnaku potentsiaalselt ränkasi tagajärgi JFK jaoks: „Kennedy paisati jõuga kokpiti vasakusse seinu ja ta mõtles: „Selline tunne siis ongi